

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา
และวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
Learning Management for Students moral Development in the core Subject of
Social Studies: Religion and Cultures in Secondary School,
Muang District, Nongkhai Province

พระมหานิพิฐพนธ์ จีรวฑฒโน (วงศ์อนุ)

Phramahanipitpon ciravaddhano (Vonganu)^๑

บุญเลิศ จีรภัทร์ Boonlert Chirapat^๒

สมชัย ศรีนอก Somchai Srinok^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมืองจังหวัดหนองคายมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน ๒,๖๐๗ คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและแบบลำดับขั้นโดยตารางของยามาเนจำนวน ๓๔๗ คน โดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่า (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่า (ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมืองจังหวัดหนองคายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๕ ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าทีโดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวจำแนกตามระดับชั้นเรียนขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมควรจัดเนื้อหาในรายวิชาให้เหมาะสมกับหน่วยกิต เน้นประโยชน์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงมีการบูรณาการให้สอดคล้องกับความรู้พื้นฐานความรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนควรมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายผู้เรียนได้รับความรู้จาก

^๑สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสบการณ์จริงมีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายพร้อมทั้งติดตามนำผลมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขและทำให้เกิดประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, ผู้เรียนด้านจริยธรรม, สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

Abstract

On the Learning Management to Develop Ethics Students in this thesis, there are the objectives to present the principle of instruction management to develop the ethics of students in the core subject of social studies: religion; culture in the Secondary School, Muang District, Nongkhai Province by using the mixed research. The populations were the 2,607 persons by the easy sampling and order with the table of Yamane that they were 347 persons. This research used the statistics, means, percentage, average and deviation of t-test. In this work, there were two groups of variable and the value test (ANOVA).

Findings were as:

1. It was at the high level in the overview in this research. In the five issues, they were at the high level of the suitability.
2. The results of analyzing the data and comparing it on the learning management to develop the ethics to the students were found that it was not the significant difference on the statistics at 0.05, because their sex was divided by testing the t-test value in the overview. Its result did not relate with the required synthesis. By analyzing the variation on the one way, the grades and the size of schools were found that its result was not the significant difference at 0.05, because it did not relate with the provided synthesis.
3. The suggestions on the methods to manage the instruction to develop the students' ethics would create the suitable contents with the units by emphasizing and applying them in the daily life. These would be integrated on the knowledgeable foundation of students and they have the opportunity in the participation of the learning activities, because the teachers would have many ways to instruct them. Then they have got the real experience by selecting the measure and evaluation which can be used for analyzing the found results and improve the students' competency that was the main point to apply the contents onto usages in daily life.

Keywords : Learning Management, Students moral Development, Social Studies Religion and Cultures.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), ๒๕๔๗: ๒-๕)

หลักคิดเรื่องการศึกษาตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานไปยังเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว. เปีย มาลากุล) เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดีว่า การมีบุคลิกภาพว่า การมีบุคลิกภาพ มีความเป็นสุภาพบุรุษและมีคุณธรรมจริยธรรม มีความสำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองของชาวสยามในยุคนั้น ยิ่งกว่าการเป็นคนที่มีความรู้วิชาการ โดยขาดการมีบุคลิกภาพ และคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม ซึ่งต่อมาได้รับการกำหนดให้เป็นสาระสำคัญของการจัดการศึกษามาโดยตลอด โดยยกให้เป็นเรื่องนี้เป็นรายวิชาหนึ่งในหมวดสังคมศึกษา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยจากผลการวิจัยของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ ในโครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทยปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มี ๕ มิติ คือ มิตร่างกาย เป็นผู้ที่มีความสุขภาพร่างกาย สมบูรณ์แข็งแรงมีพัฒนาการด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์แต่ละช่วงวัย มิติด้านจิตใจเป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การ

เปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้ เป็นอย่างดี มิติด้านความรู้ เป็นผู้ที่สามารถรู้สึกในแก่นสาระวิชา สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ และเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกลโดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึง มิติด้านทักษะความสามารถเป็นผู้ที่มีทักษะในด้าน การคิด ทักษะในการสื่อสาร ทักษะ ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะ การอาชีพ ทักษะทางสุนทรีย์ ทักษะการจัดการ ที่มิติด้านลักษณะชีวิต เป็นผู้ที่มีลักษณะชีวิตแห่งความขยันอดทนทุ่มเททำงานหนัก มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์มีวิสัยทัศน์ ทำทุกอย่างอย่างดีที่สุดเลิศมีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและส่วนรวม รวมทั้งชีวิตแห่งการประหยัดอดออม

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความของแต่ละระดับ การศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้ สดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), ๒๕๔๗ : ๑๒ - ๑๔)

จากความสำคัญดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมองเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนสาระ สังคมศึกษาศาสนาวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายว่ามี ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร และมี แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมและ

จริยธรรมให้กับนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นน้อยเพียงใด และการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนสามารถส่งผลให้นักเรียนมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมมากขึ้นน้อยเพียงใด เพื่อนำผล การศึกษานี้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนสาระสังคม ศึกษาศาสนาวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอน ปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียน ด้านจริยธรรม ในการเรียนสาระสังคม ศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม ในการ เรียนสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม ในการ เรียนสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม ในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสนาและ วัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอ เมือง จังหวัดหนองคาย มีเนื้อหาด้านการจัดการ เรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การจัดการ เรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการ เรียนรู้เป็นตัวแปรต้น และผู้เรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรม คือ มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีจิต สาธารณะ เป็นตัวแปรตาม

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชา การที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัด หนองคาย ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๒,๖๐๗ คน และได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสุ่มตัวอย่าง แบบลำดับชั้น (Satisfiod Random Sanyoling) โดยตารางของยามาเน่ จึงได้ประชากรกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน ๓๔๗ คน

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการจัดการ ส่งแบบสอบถามสำรวจข้อมูลและจัดเก็บข้อมูล จากแหล่งข้อมูลตัวอย่างในสถานศึกษาที่สุ่ม เลือก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย นำข้อมูลจากแบบสอบถามมา ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลและรายงานวิจัย

๔. วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการ ประมวลผลแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้าน จริยธรรมอยู่ในระดับใด เปรียบเทียบการจัดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมใน ปัจจัยพื้นฐานที่ต่างกัน มีผลเป็นอย่างไร และ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม เป็นอย่างไร แผลผลข้อมูลค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t- test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการ ทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อ พบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญ น้อยที่สุด (Least Significant Difference :

LSD) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยที่ใช้แปลผลข้อความที่ได้จากการประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยการแปลความหมาย (กัลยา วาณิชยปัญญา, ๒๕๔๕ :๑๐๓) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ แปลว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ แปลว่า มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ แปลว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ แปลว่า น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ แปลว่า น้อยที่สุด

๕. จัดทำรายงานผลการวิจัย ด้วยการนำข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์จัดทำตาราง ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมารายงานความเรียงทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง ๕ ด้าน โดยมี ๓ อันดับแรกที่เด่นชัด ได้แก่ ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ส่วนด้านที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

๒. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อหลักสูตรสามารถบูรณาการเข้ากับท้องถิ่นได้ ข้อรายวิชาเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน ข้อหลักสูตรสามารถบูรณาการเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดี ส่วนข้อที่นักเรียนมีทัศนคติน้อยที่สุด คือ ข้อเนื้อหาในรายวิชาเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมาก

๓. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมากทุกข้อแต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ นักเรียนสามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาประยุกต์ได้เป็นอย่างดี ข้อนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเสมอ ข้อกิจกรรมเข้ากับโลกสมัยใหม่และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ข้อกิจกรรมการเรียนการสอนสนุกสนานและมีสาระ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านสื่อการ

เรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมากทุกข้อแต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อผู้สอนสามารถดึงเหตุการณ์ในอดีตหรือปัจจุบันมาเป็นสื่อการสอนได้อย่าง ชัดเจนเข้าใจง่าย ข้อผู้สอนได้นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ข้อผู้สอนสามารถประยุกต์เหตุการณ์ปัจจุบันเข้ากับการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ผู้สอนมีความรอบรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการอยู่เสมอเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ข้อการจัดการเรียนการสอนมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และรับฟังข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี ข้อมีการใช้สื่อและเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมในการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างเหมาะสม ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ข้อผู้สอนมีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เรียน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น ข้อมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด

๖. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อโรงเรียนมีแบบประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ข้อโรงเรียนมีการวิเคราะห์ และนำผลจากการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ข้อโรงเรียนมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยครู หลังจากการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๗. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๘. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตามระดับชั้นเรียนและขนาดโรงเรียน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance ANOVA) สรุปได้ดังนี้ ๑) จำแนกตามระดับชั้นเรียน ทั้ง ๕ ด้าน โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๒) จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจสมควรนำมาอภิปรายผล คือ ผลทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม ในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ทั้ง ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักสูตรสามารถบูรณาการเข้ากับท้องถิ่นได้ รายวิชาเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน และหลักสูตรสามารถบูรณาการเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดี ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงอุษา แสนสวย. (๒๕๔๙) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการวิจัย พบว่า ๑) ประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกหัดครูในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมการจัดทำหน่วยการ

เรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีประสิทธิภาพเป็น ๘๓.๗๕/๘๑.๔๓ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ๘๐/๘๐ ๒) ความสามารถของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการเข้ารับการฝึกอบรมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๓) ความคิดเห็นความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .๘๐-๑.๐๐ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกับทุกรายการที่ประเมิน และ ๔) ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทั้ง ๓ ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๕๙ แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอยู่ในระดับมากที่สุด

๒. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนสามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาประยุกต์ได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเสมอ และกิจกรรมเข้ากับโลกสมัยใหม่และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิวิมล รังคะภูติ (๒๕๕๒) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอปากช่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต ๔ ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ใช้กิจกรรมที่สอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย ด้านการประเมินผลกิจกรรม พบว่า ส่วนใหญ่มีการ

ประเมินผล ตลอดจนนำผลจากการประเมินมาใช้ในการพัฒนา

๓. ด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมาก ผู้สอนสามารถดึงเหตุการณ์ในอดีตหรือปัจจุบันมาเป็นสื่อการสอนได้อย่าง ชัดเจนเข้าใจง่าย ผู้สอนได้นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และผู้สอนสามารถประยุกต์เหตุการณ์ปัจจุบันเข้ากับการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของชุมศรี ไพบุลย์กุลกร (๒๕๔๔) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการมีประสิทธิภาพ ๘๕.๓๐/๘๔.๓๘ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ๘๐/๘๐ ๒) ผลการทดสอบของผู้เข้ารับการอบรมหลังการศึกษาชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ๓) ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการอยู่ในระดับดีและ ๔) ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสร้างขึ้นอยู่ในระดับดี

๔. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า อยู่ในระดับมาก มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ชัดเจน การจัดการเรียนการสอนมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี และมีการใช้สื่อและเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมในการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) (๒๕๔๗) ให้ความเห็นวิธีสอนแบบบรรยายว่า พระพุทธเจ้า น่าจะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่ในการแสดงธรรม

ประจำวัน ซึ่งมีประชาชนหรือพระสงฆ์จำนวนมาก และส่วนมากเป็นผู้มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ กับมีความเลื่อมใสศรัทธาอยู่แล้วมาฟังเพื่อหาความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติม และหาความสงบสุขทางจิตใจ นับได้ว่า เป็นคนประเภทและระดับใกล้เคียงกัน พอจะใช้วิธีบรรยายอันเป็นแบบกว้างๆ ได้ในการสอนแบบบรรยายในสาระพระพุทธศาสนานั้น ผู้สอนควรเริ่มจากการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น ถ้าจะสอนเกี่ยวกับหลักธรรม อาจให้นักเรียนร้องเพลงเกี่ยวกับหลักธรรมนั้นๆ หรือการสนทนาเกี่ยวกับ เหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อจะโยงเข้าสู่หลักธรรมที่จะเรียน หรือการใช้สื่อประกอบ เช่น การฉายวีดิทัศน์ที่เกี่ยวกับหลักธรรมที่จะเรียน เป็นต้นจากนั้น จึงเข้าสู่ขั้นสอน โดยผู้สอนอธิบายหลักการหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ เรื่องที่เรียน เช่น หลักการของหลักธรรมที่จะเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักธรรมนั้นๆ เสียก่อน จากนั้นอาจยกตัวอย่างประกอบ หรือตั้งคำถามให้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์หาเหตุผล จนเกิดความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป ขั้นตอนต่อไป คือการสรุป เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุป สิ่งที่ได้เรียนไปแล้วเพื่อให้เกิดมโนมิตที่ถูกต้อง

๕. ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่ โรงเรียนมีแบบประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนมีการวิเคราะห์ และนำผลจากการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และโรงเรียนมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom et.al (1956) ที่ได้แบ่งออกพฤติกรรมการใช้สมองเพื่อการเรียนรู้ ๖ ชั้น ได้แก่ ๑) ความรู้ (knowledge)

๒) ความเข้าใจ (comprehension) ๓) การนำไปใช้ (application) ๔) การวิเคราะห์ (analysis) ๕) การสังเคราะห์ (synthesis) และ ๖) การประเมิน (evaluation)

จากผลการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม ในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า นักเรียนมีทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนมีทัศนคติในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่เนื้อหาไปอธิบายในการสอนประกอบเทคนิคการสอน ตลอดถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา โดยใช้สื่อการสอนที่ดี เหมาะสม กับความต้องการ ความสนใจ ของผู้เรียน ประกอบกับมีสภาพแวดล้อมการสอนที่เหมาะสม และในการสอนมีการวัดผลและประเมินผลเป็นระยะๆ สะท้อนให้เห็นผลการเรียนด้านจริยธรรมในโรงเรียนได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาเน้นการเป็นคนเก่ง คนดี มีคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะแนวทาง

๑) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดเนื้อหาในรายวิชาให้เหมาะสมกับหน่วยกิต เน้นประโยชน์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีการศึกษานอกสถานที่เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ และควรมีการบูรณาการให้สอดคล้องกับความรู้พื้นฐานความรู้ ความต้องการของผู้เรียน

๒) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมี

ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวิเคราะห์ การออกแบบกิจกรรม หรือการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน

๓) ด้านสื่อการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะคือ สื่อการเรียนการสอนควรทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการ ผู้สอนควรมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย หรือการประยุกต์สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมพื้นฐานความรู้ และวัยของผู้เรียน

๔) ด้านการจัดการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะคือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน หรือเชิญผู้มีประสบการณ์ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์จริง

๕) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะคือ ควรมีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย พร้อมทั้งติดตามนำผลมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข และทำให้เกิดประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๒. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม ในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๒) ควรศึกษาปัญหาและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม

๓) ควรศึกษาแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

บรรณานุกรม

- กัลยา วาณิชยปัญญา. (๒๕๔๕). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย Arithmetic Mean. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุมศรี ไพบูลย์กุลกร. (๒๕๔๙). การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (๒๕๔๗). พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- ศศิวิมล รังคะภูติ. (๒๕๕๒). สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอปากช่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต ๔. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (๒๕๕๔). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (๒๕๔๗). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- แสงอุษา แสงสวย. (๒๕๔๙). การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Bloom et. al. (1956). The Function of Exccutive. London: Oxford University Press.